

Голові разової спеціалізованої вченої
ради PhD 16133
Київського національного
університету технологій та дизайну
д.е.н., доценту Бондаренко С.М.

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата економічних наук, доцента, завідувача кафедри управління підприємницькою та туристичною діяльністю Ізмаїльського державного гуманітарного університету **Метіль Тетяни Костянтинівни** на дисертаційну роботу Олефіренка Костянтина Сергійовича на тему «**Стратегічне управління стійким розвитком підприємств промисловості в умовах післявоєнного відновлення**», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент»

1. Актуальність теми дисертаційної роботи.

Особливість сучасного етапу розвитку промисловості полягає у необхідності переходу від традиційних моделей управління, орієнтованих переважно на забезпечення поточної ефективності діяльності, до стратегічного управління, здатного забезпечувати довгострокову життєздатність підприємств в умовах постійних змін. Військові дії суттєво трансформували середовище функціонування промислових підприємств, актуалізувавши проблеми адаптивності до кризових явищ, забезпечення безперервності бізнес-процесів, відновлення виробничого потенціалу, диверсифікації джерел постачання і каналів збуту, підвищення енергетичної незалежності, ефективного управління ризиками та забезпечення економічної безпеки. У зв'язку з цим стратегічне управління повинно бути спрямоване на формування стійких конкурентних переваг, здатності підприємств до швидкої адаптації, ефективного використання наявного потенціалу та реалізації трансформаційних змін.

Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена необхідністю формування нових теоретико-методологічних та прикладних засад стратегічного управління стійким розвитком промислових підприємств в умовах післявоєнного відновлення економіки України, високого рівня невизначеності зовнішнього середовища та посилення глобальних економічних викликів. Сучасний етап розвитку національної економіки характеризується суттєвими трансформаційними процесами, спричиненими наслідками повномасштабної війни, що призвели до руйнування виробничих потужностей, порушення логістичних ланцюгів, втрати традиційних ринків збуту, скорочення інвестиційної активності, дефіциту трудових ресурсів та зростання рівня виробничих і фінансових ризиків. За таких умов забезпечення стійкого розвитку промислових підприємств набуває не лише економічного, а й стратегічного

значення для відновлення конкурентоспроможності національної економіки та реалізації державної політики післявоєнної реконструкції.

Додаткової актуальності дослідженню надають глобальні тенденції розвитку світової економіки, які характеризуються прискоренням цифрової трансформації, поширенням концепції Індустрії 4.0, активним розвитком технологій штучного інтелекту, автоматизації виробничих процесів, цифрових платформ, інтернету речей, хмарних технологій та великих даних. Не менш важливим чинником актуалізації проблематики дослідження є посилення ролі концепції сталого розвитку та необхідність імплементації ESG-принципів у систему стратегічного управління підприємствами.

Сучасні міжнародні тенденції свідчать, що забезпечення економічної результативності вже не може розглядатися ізольовано від екологічної відповідальності, соціальної орієнтованості бізнесу та високих стандартів корпоративного управління. Інвестори, фінансові установи, міжнародні партнери та інші стейкхолдери дедалі більше оцінюють підприємства за рівнем їх відповідності принципам екологічної, соціальної та управлінської відповідальності. Відповідно, стратегічне управління має враховувати інтеграцію екологічних інновацій, ресурсозберігаючих технологій, принципів циркулярної економіки, декарбонізації виробництва, розвитку людського капіталу та підвищення прозорості корпоративного управління.

Актуальність дослідження також обумовлюється євроінтеграційним курсом України, який передбачає гармонізацію економічної політики та практики функціонування підприємств із вимогами Європейського Союзу, особливо щодо практик забезпечення сталого розвитку. Реалізація європейських стандартів корпоративного управління, екологічного регулювання, управління ризиками, цифрової трансформації та сталого розвитку потребує модернізації існуючих моделей стратегічного управління промисловими підприємствами. Особливого значення набуває розроблення таких науково-методичних підходів, які дозволять забезпечити синхронізацію процесів післявоєнного відновлення з довгостроковими цілями сталого розвитку, структурної модернізації промисловості та інтеграції України до європейського економічного простору.

Незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених проблемам стратегічного управління, сталого розвитку, антикризового менеджменту та розвитку промислових підприємств, питання формування комплексної системи стратегічного управління стійким розвитком підприємств саме в умовах війни та післявоєнного відновлення залишаються недостатньо розробленими.

Потребують подальшого наукового обґрунтування концептуальні засади стратегічного управління, удосконалення методичного інструментарію оцінювання стійкого розвитку, формування адаптивних стратегій, розвиток механізмів управління трансформаційними процесами та забезпечення ефективної взаємодії економічної, екологічної, соціальної й управлінської складових розвитку підприємств.

Таким чином, існує необхідність розроблення сучасних науково обґрунтованих підходів, методів та механізмів стратегічного управління стійким розвитком промислових підприємств, які враховують виклики воєнного часу,

потреби післявоєнної реконструкції, вимоги європейської інтеграції, глобальні тенденції цифровізації та імплементації принципів сталого розвитку, визначає високу теоретичну і практичну актуальність теми дисертаційного дослідження. Результати дослідження сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності промислових підприємств, зміцненню їх економічної стійкості, інвестиційної привабливості, інноваційного потенціалу та формуванню ефективних стратегій довгострокового розвитку в умовах післявоєнного відновлення економіки України.

Отже, актуальність дисертаційного дослідження К.С. Олефіренка зумовлена необхідністю подолання розриву між реальною практикою імплементації принципів сталого розвитку у сферу менеджменту промислових підприємств та наявним теоретико-методичним забезпеченням стратегічного управління стійким розвитком у відносно стабільних умовах функціонування, а це підтверджує потребу у поглибленні теоретичних положень, розробленні методичного інструментарію та практичних рекомендацій підвищення рівня стійкості розвитку, що відповідає сучасним тенденціям розвитку стратегічного управління та об'єктивним потребам орієнтації на цілі післявоєнного відновлення.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертація виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Київського національного університету технологій та дизайну за темами: «Сучасні практики управління корпоративною відповідальністю та сталий розвиток бізнесу в умовах глобалізації та цифровізації» (№ ДР 0122U001239); «Поведінкові аспекти прийняття рішень в менеджменті бізнес-структур» (№ ДР 0123U101337); «Стратегічне управління інноваційним потенціалом: інструменти та методи для підвищення конкурентоспроможності підприємницьких структур» (№ ДР 0125U001888).

У межах тем автором проведені дослідження, пов'язані з удосконаленням методів та інструментів імплементації принципів сталого розвитку в практику стратегічного управління діяльністю промислових підприємства. Також обґрунтовано умови формування ефективних рішень щодо стратегічного розвитку підприємств, запропоновано організаційно методичний інструментарій формування стратегії стійкого розвитку підприємств промисловості у період повоєнного відновлення.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій сформульованих у дисертації та їх достовірність.

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, сформульовані у дисертаційній роботі Олефіренка К.С., характеризуються належним рівнем наукової аргументованості, внутрішньою логічною узгодженістю та високим ступенем обґрунтованості. Представлені результати дослідження є концептуально цілісними, методологічно виваженими та базуються на комплексному використанні сучасних загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, що забезпечує їх достовірність, наукову новизну та практичну значущість.

Достовірність отриманих наукових результатів забезпечується насамперед чітко сформульованою методологічною основою дослідження, яка відповідає поставленій меті, завданням і предмету дисертаційної роботи. Автором використано системний, процесний, ресурсний, ситуаційний, функціональний та комплексний підходи до дослідження проблем стратегічного управління стійким розвитком промислових підприємств. Така методологічна багатовекторність дозволила всебічно дослідити особливості формування механізмів стратегічного управління в умовах воєнних викликів, післявоєнної трансформації економіки та необхідності забезпечення довгострокової стійкості функціонування промислових підприємств.

Позитивної оцінки заслуговує логіка побудови дисертаційної роботи, яка характеризується послідовністю викладу матеріалу та взаємозв'язком між її теоретичною, аналітичною і прикладною складовими. Структура дисертації повністю підпорядкована досягненню поставленої мети та забезпечує логічний перехід від аналізу фундаментальних теоретичних положень до розроблення конкретних організаційно-методичних рекомендацій щодо удосконалення стратегічного управління стійким розвитком промислових підприємств.

У першому розділі дисертації автором здійснено ґрунтовний аналіз сучасних наукових підходів до трактування категорій «стійкий розвиток підприємства» та «стратегічне управління стійким розвитком підприємства», проведено структурно-декомпозиційний аналіз відповідного понятійно-категоріального апарату, узагальнено еволюцію наукових концепцій стратегічного управління та систематизовано інформаційно-аналітичне забезпечення процесів прийняття стратегічних рішень. Важливим є те, що автор не обмежується аналізом існуючих наукових підходів, а формує власне бачення досліджуваної проблематики, що створює належне теоретичне підґрунтя для подальших наукових розробок.

Другий розділ характеризується високим рівнем аналітичного опрацювання досліджуваної проблеми. Автором проведено комплексний стратегічний аналіз сучасного стану промисловості України, досліджено тенденції її функціонування в умовах війни, здійснено діагностування практик стратегічного управління стійким розвитком підприємств, а також проведено моніторинг ключових факторів, що визначають можливості забезпечення їх стійкого розвитку у контексті післявоєнного відновлення. Особливу цінність становить прагнення автора поєднати результати макроекономічного аналізу із дослідженням особливостей функціонування підприємств на мікрорівні, що забезпечує комплексне бачення досліджуваної проблематики.

Безперечною перевагою дисертації є третій розділ, у якому отримані теоретичні положення та результати аналітичного дослідження трансформовано у систему практичних рекомендацій. Автором запропоновано концепцію стратегічного управління стійким розвитком підприємств промисловості, розроблено організаційно-методичний інструментарій формування стратегії стійкого розвитку та науково-методичний підхід до побудови комплексу механізмів стратегічного управління в умовах післявоєнного відновлення. Така побудова дослідження свідчить про високий рівень логічної завершеності роботи

та забезпечує взаємозв'язок між її фундаментальними теоретичними положеннями й прикладними рекомендаціями.

Ступінь обґрунтованості отриманих результатів значною мірою визначається використанням широкого спектра сучасних методів наукового дослідження. У роботі застосовано методи системного аналізу, логічного узагальнення, наукової абстракції, структурно-функціонального аналізу, стратегічного аналізу, економічної діагностики, порівняльного аналізу, групування, класифікації, експертного оцінювання, моделювання, графічної інтерпретації результатів дослідження, а також економіко-статистичні методи. Комплексне використання зазначених методів забезпечило належний рівень об'єктивності отриманих результатів та підтверджує наукову достовірність сформульованих автором висновків.

Інформаційною базою дослідження стали законодавчі та нормативно-правові акти України, міжнародні нормативні документи, матеріали міжнародних організацій, статистичні дані Державної служби статистики України, міжнародних економічних інституцій, аналітичні звіти, результати діяльності промислових підприємств, офіційні інформаційні ресурси, матеріали міжнародних рейтингів, сучасні наукові публікації українських і зарубіжних учених, а також результати власних досліджень автора. Використання широкої джерельної бази забезпечило репрезентативність дослідження та дозволило комплексно оцінити сучасний стан розвитку промисловості й особливості стратегічного управління підприємствами в умовах воєнних викликів.

Позитивної оцінки заслуговує також те, що висновки дисертації не мають декларативного характеру, а безпосередньо впливають із проведених теоретичних узагальнень, результатів аналітичних досліджень та авторських методичних розробок. Кожне із сформульованих положень підтверджується відповідними аналітичними матеріалами, логічними доказами, результатами наукового аналізу та узагальненнями, що свідчить про їх достатній рівень наукової обґрунтованості.

Особливо слід відзначити комплексність дослідницького підходу автора. Дисертаційна робота не обмежується дослідженням окремих аспектів стратегічного управління, а формує цілісну систему взаємопов'язаних теоретичних, методичних та практичних положень щодо забезпечення стійкого розвитку промислових підприємств. Запропоновані концептуальні положення, методичний інструментарій та механізми стратегічного управління характеризуються високим рівнем практичної адаптованості до сучасних умов функціонування підприємств і можуть бути використані під час розроблення корпоративних стратегій розвитку, програм післявоєнної модернізації промисловості, регіональних програм економічного розвитку та державної промислової політики.

У цілому зміст дисертаційної роботи свідчить про високий рівень методологічної культури автора, ґрунтовне володіння сучасним науковим інструментарієм, уміння комплексно аналізувати складні соціально-економічні процеси та формувати науково обґрунтовані рекомендації щодо їх удосконалення. Сукупність отриманих результатів є логічно взаємопов'язаною, достатньо

аргументованою та переконливо підтверджує достовірність сформульованих наукових положень, висновків і рекомендацій, що дозволяє позитивно оцінити рівень їх наукової обґрунтованості та практичної цінності.

Таким чином, Олефіренко К.С. у своїй дисертаційній роботі продемонстрував високий рівень теоретичної підготовки, здатність до системного мислення, вміння застосовувати сучасні методи наукового пізнання, аналізувати складні економічні процеси та обґрунтовувати управлінські рішення. Автор аргументовано відстоює власну наукову позицію, формулює логічно завершені висновки та практично значущі рекомендації.

Обґрунтованість і достовірність результатів, отриманих у дисертації, забезпечується належною джерельною базою, коректним використанням методичного інструментарію, комплексним підходом до дослідження проблематики формування концепції стратегічного управління стійким розвитком промислових підприємств. Це підтверджує наукову цінність отриманих результатів та їх практичну значущість для підвищення рівня стійкості розвитку до сучасних умов та завдань післявоєнного відновлення.

4. Новизна наукових положень та отриманих результатів.

Наукове значення дисертації, достовірність і новизна наукових положень підтверджуються теоретичною обґрунтованістю вихідних позицій дослідження, апробацією його результатів під час проведення науково-комунікативних заходів. Отримані результати свідчать про вагомий внесок автора у розвиток теорії стратегічного менеджменту, концепції сталого розвитку та формування сучасних підходів до управління промисловими підприємствами в умовах війни й післявоєнного відновлення. Позитивної оцінки заслуговує прагнення автора не лише до узагальнення існуючих наукових підходів, а й до формування цілісної методологічної основи стратегічного управління стійким розвитком промислових підприємств.

Безумовним науковим здобутком дисертації є вперше обґрунтована концепція стратегічного управління стійким розвитком промислових підприємств, орієнтована на забезпечення їх ефективного функціонування в умовах високої невизначеності, воєнних загроз та необхідності післявоєнної реконструкції економіки (п. 3.1., С. 120-130). На відміну від існуючих наукових підходів, автор розглядає стратегічне управління не лише як процес формування та реалізації стратегічних рішень, а як інтегровану систему, що поєднує економічні, соціальні, екологічні та управлінські складові розвитку. Концепція базується на чітко визначених вихідних положеннях, принципах, методологічних підходах та інструментах реалізації, що дозволяє сформувати цілісне бачення процесів забезпечення стійкості підприємств у довгостроковій перспективі.

Окремо слід відзначити результати, що дістали подальшого розвитку. Насамперед це стосується теоретичного обґрунтування спрямування стратегічного управління на імплементацію принципів сталого розвитку в діяльність промислових підприємств. Автору вдалося інтегрувати положення сучасних теорій розвитку підприємства та менеджменту, що забезпечило формування міждисциплінарного підходу до дослідження проблематики стійкого

розвитку (п. 1.2, С. 42-52). Важливо, що в роботі здійснено не механічне поєднання окремих теоретичних положень, а їх концептуальне узгодження, що дозволило сформувати цілісну систему наукових поглядів на процеси стратегічного управління стійким розвитком.

Важливим науковим результатом є удосконалення методичних положень аналізу стійкого розвитку підприємства (С. 67-71). Наукова цінність цього результату полягає у переході від традиційних підходів, які переважно зосереджені на оцінюванні окремих показників діяльності, до системного дворівневого аналізу, що охоплює як результативні характеристики стійкого розвитку, так і параметри потенціалу, який забезпечує досягнення відповідних результатів. Такий підхід дозволяє глибше дослідити взаємозв'язки між ресурсним забезпеченням, якістю управління, рівнем адаптивності підприємства та його здатністю забезпечувати стійкий розвиток в умовах нестабільного середовища. Особливо важливим є те, що запропонований підхід формує методичну основу для стратегічного аналізу та прийняття управлінських рішень у процесі післявоєнної трансформації промислових підприємств.

Суттєве наукове та практичне значення мають удосконалені методичні рекомендації щодо формування стратегії стійкого розвитку промислових підприємств у період післявоєнного відновлення (С.132-150). Автором запропоновано комплексний підхід до формування стратегії, який враховує місію підприємства, концептуальні засади розвитку, пріоритети, часові горизонти реалізації, джерела фінансування, систему показників результативності та механізми моніторингу виконання стратегічних цілей. Перевагою запропонованого підходу є його адаптивність до умов невизначеності та можливість застосування в різних сценаріях розвитку промислових підприємств. Це значно підвищує практичну цінність отриманих результатів та створює передумови для їх використання під час розроблення програм відновлення підприємств і галузей промисловості.

На увагу заслуговує удосконалення класифікації факторів, що впливають на стійкий розвиток промислових підприємств. Запропонований матричний підхід дозволяє систематизувати зовнішні та внутрішні чинники відповідно до їх впливу на економічну, соціальну, екологічну та управлінську складові розвитку підприємства (С. 110-111). Важливо, що запропонована класифікація не обмежується лише описом факторів, а дозволяє досліджувати механізми їх взаємодії, оцінювати силу впливу та враховувати ці результати під час розроблення стратегічних рішень. Це підвищує рівень практичної обґрунтованості управлінських механізмів і сприяє формуванню більш ефективної системи стратегічного управління.

Позитивної оцінки заслуговує також розвиток наукових положень щодо формування комплексу механізмів стратегічного управління стійким розвитком підприємств (С. 152-160). Автором запропоновано їх систематизацію відповідно до функціонального призначення, характеру управлінського впливу та змісту стратегічних змін. Це дозволило обґрунтувати використання різних механізмів залежно від потреб підприємства та умов зовнішнього середовища: від стабілізації й адаптації до модернізації, трансформації та інноваційного розвитку. Такий

підхід суттєво розширює методичні можливості стратегічного управління та забезпечує його гнучкість в умовах невизначеності.

Важливим результатом дослідження є розвиток категоріального апарату стратегічного управління та концепції сталого розвитку (С.33-41). Уточнення змісту базових понять дозволило не лише поглибити теоретичне розуміння процесів стійкого розвитку, а й сформувати підґрунтя для побудови сучасної системи стратегічного управління підприємствами. Особливу цінність має встановлення причинно-наслідкових взаємозв'язків між економічною, соціальною, екологічною, організаційною та управлінською складовими стійкості, що є важливим для розроблення ефективних стратегій розвитку.

У цілому наукові результати дисертації мають високий ступінь обґрунтованості, характеризуються методологічною цілісністю та спрямованістю на вирішення важливої наукової проблеми. Їх сукупність свідчить про істотний внесок автора у розвиток теорії та методології стратегічного управління стійким розвитком промислових підприємств в умовах післявоєнного відновлення економіки України.

5. Теоретична цінність і практична значимість наукових результатів.

Теоретична цінність дисертаційної роботи Олефіренка К.С. полягає у подальшому розвитку наукових засад стратегічного управління стійким розвитком підприємств промисловості в умовах війни та післявоєнного відновлення економіки. Автором сформовано цілісне теоретико-методологічне бачення досліджуваної проблематики, яке ґрунтується на інтеграції сучасних концепцій стратегічного менеджменту, теорії сталого розвитку, ресурсного підходу, теорії корпоративної соціальної відповідальності, концепції потрійного результату (Triple Bottom Line), положень зеленої економіки та сучасних підходів до управління трансформаційними процесами.

Безперечною перевагою дисертації є її комплексний характер, який забезпечив органічне поєднання фундаментальних теоретичних досліджень із прикладними аспектами стратегічного управління промисловими підприємствами. Теоретичні положення роботи не мають декларативного характеру, а формують завершену наукову концепцію, що поєднує категоріальний апарат, принципи, методологічні підходи, механізми та інструменти стратегічного управління стійким розвитком підприємств відповідно до сучасних викликів функціонування національної промисловості.

Особливої уваги заслуговують результати першого розділу дисертації, у якому здійснено структурно-декомпозиційний аналіз поняття «стійкий розвиток підприємства», що дозволило автору систематизувати існуючі наукові підходи та сформувати авторське бачення змісту цієї економічної категорії.

Важливим науковим результатом є також поглиблення теоретичних положень щодо стратегічного управління стійким розвитком підприємств шляхом інтеграції класичних і сучасних концепцій менеджменту, що сприяє формуванню нової парадигми управління підприємствами в умовах високої турбулентності зовнішнього середовища. Теоретичну цінність має й систематизація інформаційно-аналітичного та методичного забезпечення стратегічного

управління, яка створює методологічне підґрунтя для розроблення сучасних моделей прийняття стратегічних управлінських рішень.

Позитивної оцінки заслуговує прагнення автора не лише узагальнити існуючі наукові підходи, а й розширити теоретичне поле стратегічного менеджменту шляхом уточнення категоріального апарату, визначення взаємозв'язків між економічною, соціальною, екологічною, організаційною та управлінською складовими стійкого розвитку підприємства. Це забезпечує більш глибоке розуміння закономірностей формування довгострокової стійкості підприємств промисловості та створює наукове підґрунтя для подальших досліджень у сфері стратегічного управління.

Теоретична цінність дисертаційної роботи також визначається розвитком наукових підходів до оцінювання стійкого розвитку підприємств. Запропоновані автором методичні положення аналізу дозволяють перейти від оцінювання окремих показників ефективності до комплексного дослідження потенціалу стійкого розвитку, що суттєво розширює можливості стратегічної діагностики підприємств та підвищує якість інформаційного забезпечення процесу стратегічного управління.

Практична значимість дисертаційного дослідження полягає у тому, що отримані результати мають прикладний характер і можуть бути використані у діяльності промислових підприємств, органів державної влади, регіонального управління, галузевих асоціацій, консалтингових структур та закладів вищої освіти.

Особливо важливим практичним результатом є проведений у другому розділі комплексний стратегічний аналіз розвитку промисловості України в умовах війни. Отримані автором результати дозволяють об'єктивно оцінити сучасний стан функціонування промислового сектору, визначити ключові ризики, можливості та перспективні напрями післявоєнної модернізації. Практичне значення мають також результати діагностування сучасних практик стратегічного управління стійким розвитком промислових підприємств, які дають можливість виявити найбільш проблемні аспекти функціонування підприємств та сформулювати обґрунтовані напрями їх подальшого розвитку.

На особливу увагу заслуговує здійснений автором моніторинг ключових чинників стійкого розвитку підприємств промисловості. Запропонований підхід дозволяє комплексно оцінювати вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на економічну, соціальну, екологічну й управлінську складові діяльності підприємств, що створює основу для своєчасного реагування на стратегічні виклики та мінімізації ризиків у процесі післявоєнного відновлення.

Високу практичну значущість мають розроблені автором концептуальні та організаційно-методичні положення стратегічного управління стійким розвитком підприємств, які створюють можливість їх використання під час розроблення корпоративних стратегій розвитку, програм структурної модернізації, інвестиційних програм, планів управління ризиками та програм підвищення конкурентоспроможності промислових підприємств.

Безумовною перевагою роботи є її орієнтація на сучасні потреби післявоєнного відновлення економіки України. Запропоновані науково-методичні

розробки можуть бути використані при формуванні державної промислової політики, реалізації регіональних стратегій розвитку, підготовці програм післявоєнної реконструкції промисловості, а також під час адаптації українських підприємств до вимог європейського економічного простору та реалізації принципів сталого розвитку відповідно до міжнародних стандартів.

Практична цінність роботи підтверджується також універсальністю запропонованих методичних підходів. Розроблені автором рекомендації можуть бути адаптовані підприємствами різних галузей промисловості незалежно від масштабів їх діяльності, організаційно-правової форми чи рівня розвитку. Це значно розширює можливості їх використання у практиці стратегічного менеджменту та забезпечує високий рівень прикладної значущості дисертаційного дослідження.

Важливо відзначити, що результати дослідження мають не лише прикладне, але й освітнє значення. Теоретичні узагальнення, методичні розробки та запропонований інструментарій можуть бути використані у процесі викладання дисциплін «Стратегічний менеджмент», «Сталий розвиток підприємств», а також при підготовці магістерських робіт зі спеціальності 073 «Менеджмент».

Таким чином, дисертаційна робота Олефіренка К.С. характеризується високою теоретичною цінністю та значною практичною значимістю. Отримані наукові результати істотно розширюють сучасні наукові уявлення щодо стратегічного управління стійким розвитком підприємств промисловості, формують нові методологічні підходи до забезпечення їх довгострокової стійкості та створюють ефективний науково-методичний інструментарій для вирішення актуальних завдань післявоєнного відновлення, модернізації та підвищення конкурентоспроможності промислового комплексу України.

6. Повнота викладення наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, в наукових публікаціях.

За темою дисертації опубліковано 13 наукових праць загальним обсягом 5,05 друк. арк., серед них 6 наукових праць опубліковано у наукових фахових виданнях України, які входять до міжнародних наукометричних баз; ще 7 наукових праць опубліковано в інших виданнях, з яких автору належить 3,93 друк. арк.

Характер видань, у яких опубліковано результати дослідження, а також зміст наукових праць відповідають встановленим вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Опубліковані матеріали повною мірою відображають основні наукові положення, висновки та практичні рекомендації, сформульовані у дисертаційній роботі.

Наукові публікації здобувача відповідають вимогам пп. 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами).

Основні результати дослідження, наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи апробовано на міжнародних та всеукраїнських

науково-практичних конференціях, зокрема: II міжнародній науково-практичній конференції «Останні досягнення глобальної науки» (м. Вільнюс, Литва, 6-8 березня 2023 року); V міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Імперативи економічного зростання в контексті реалізації глобальних цілей сталого розвитку» (Київ, 23 квітня 2024 року); VI міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Імперативи економічного зростання в контексті реалізації глобальних цілей сталого розвитку» (Київ, 29 квітня 2025 року); X всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки» (м. Полтава, 13 листопада 2025 року); міжнародній науково-практичній конференції «Інноваційна екосистема для відбудови України: інтеграція науки, освіти та бізнесу» (3 жовтня 2025 р., м. Київ); X всеукраїнській науково-практичній конференції «Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти» (м. Ужгород, 5 грудня 2025 р.).

Наведене дозволяє зробити висновок про достатній рівень апробації результатів дослідження та повноту висвітлення основних наукових положень дисертаційної роботи в опублікованих працях.

7. Оцінка ідентичності анотації та основних положень дисертації.

Анотація дисертаційної роботи викладена українською мовою чітко, логічно та змістовно. Вона надає цілісне уявлення про проведене дослідження, коректно відображає загальну характеристику та методологію дослідження, способи аргументації положень, ключові результати, наукову новизну, практичне значення одержаних результатів, а також наведено ключові слова за темою дисертації.

8. Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

Аналіз дисертаційної роботи Олефіренка К.С. засвідчив, що у ній не виявлено ознак академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації. Автор дотримується вимог академічної доброчесності, коректно використовує наукові джерела, належним чином оформлює цитування та посилання. Дисертаційна робота є самостійно виконаним, оригінальним науковим дослідженням, що не містить порушень принципів академічної доброчесності.

9. Дискусійні положення та зауваження щодо дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота Олефіренка К.С. є самостійним завершеним науковим дослідженням, виконаним на високому науково-методичному рівні. Разом із тим окремі положення роботи можуть бути предметом конструктивної наукової дискусії.

1. Автором проведено ґрунтовний галузевий аналіз сучасного стану промисловості України та особливостей функціонування підприємств в умовах війни відповідно до критеріїв стійкості (п.2.1, с.74-86). Водночас доцільним було б більш детально дослідити регіональні особливості розвитку промислових підприємств, оскільки рівень безпекових ризиків, доступність

інфраструктури, кадрового потенціалу та логістичних маршрутів суттєво впливають на можливості реалізації стратегій стійкого розвитку.

2. Практичну цінність мають запропоновані методичні рекомендації щодо формування стратегії стійкого розвитку підприємств у період післявоєнного відновлення (п. 3.2, с. 132-152). Стратегія стійкого розвитку підприємства має всі ключові характеристик, які є притаманними безпосередньо стратегії та стратегії розвитку, та певні особливі ознаки, так як інтегрованість, орієнтація на майбутні покоління, трансформаційність, екологічна відповідальність, узгодженість із суспільними цілями, визначення пріоритетів. Разом із тим дисертація виграла б від більш детального визначення механізмів ресурсного забезпечення реалізації таких стратегій, зокрема із зазначенням можливих джерел фінансування, інструментів державно-приватного партнерства, міжнародної технічної допомоги та програм Європейського Союзу.

3. Автор обґрунтовує комплекс механізмів стратегічного управління стійким розвитком підприємств, які запропоновано розглядати за характером управлінського впливу (першого рівня) та очікуваних наслідків (другого рівня) (рис. 3.4, с. 156), однак недостатньо уваги приділено питанням оцінювання економічної ефективності їх упровадження. Доцільним було б запропонувати систему показників оцінювання економічного, соціального, екологічного та управлінського ефектів реалізації запропонованих механізмів.

4. Незважаючи на достатньо повне висвітлення міжнародного досвіду в частині нормативного регулювання практики імплементації принципів сталого розвитку (с.56-59), доцільно було б ширше проаналізувати практику післявоєнної реконструкції промисловості в країнах Центральної та Східної Європи, а також досвід держав, що здійснювали масштабну структурну модернізацію економіки після кризових періодів. Такий аналіз дозволив би більш переконливо обґрунтувати можливості адаптації окремих зарубіжних моделей до українських реалій.

5. Сучасна система стратегічного управління дедалі більше орієнтується на впровадження міжнародних ESG-стандартів, принципів сталого фінансування та вимог Європейського зеленого курсу. У цьому контексті доцільно було б більш детально розкрити інтеграцію запропонованих автором механізмів (с.157-161) із міжнародними системами ESG-звітності, стандартами CSRD, GRI та іншими сучасними інструментами корпоративної відповідальності.

6. У роботі переконливо обґрунтовано необхідність формування стратегій стійкого розвитку підприємств відповідно до технологій Індустрії 4.0 (с. 218), однак перспективним напрямом подальших досліджень могло б стати розроблення практичного механізму їх цифрового супроводу із використанням інформаційно-аналітичних платформ, систем підтримки прийняття управлінських рішень та технологій бізнес-аналітики (Business Intelligence), що значно підвищило б прикладну цінність запропонованих рекомендацій.

Разом із тим висловлені зауваження не мають принципового характеру, не знижують наукової новизни, теоретичної цінності та практичної значущості дисертаційної роботи, а можуть розглядатися як напрями її подальшого розвитку. Загалом дисертація справляє позитивне враження, характеризується високим рівнем наукової обґрунтованості та відповідає вимогам, що висуваються до докторських дисертацій.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Олефіренка Костянтина Сергійовича на тему «Стратегічне управління стійким розвитком підприємств промисловості в умовах післявоєнного відновлення» виконана на високому науково-теоретичному рівні. Робота написана у науковому стилі, матеріал викладено послідовно й логічно, висновки є належно обґрунтованими та підтверджуються результатами проведених досліджень, аналітичних узагальнень і практичної апробації. Представлена дисертація є завершеною, самостійно виконаною авторською науковою працею, присвяченою вирішенню актуального наукового і практичного завдання щодо розроблення теоретичних, науково-методичних і практичних основ імплементації принципів сталого розвитку в практику стратегічного управління стійким розвитком підприємств промисловості України в умовах війни та в контексті забезпечення післявоєнного відновлення.

Отримані результати характеризуються науковою новизною, належним ступенем обґрунтованості та достовірності, мають теоретичну цінність і практичну значимість, а основні наукові положення та рекомендації достатньою мірою апробовані й висвітлені у публікаціях здобувача. Висловлені у відгуку зауваження мають дискусійний і рекомендаційний характер та не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота відповідає спеціальності 073 – «Менеджмент» та галузі знань 07 – «Управління та адміністрування».

За змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261 (зі змінами та доповненнями); Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року «Про затвердження порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами та доповненнями); Наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами, Наказ МОН України від 31.05.2019 р. № 759), а її автор, Олефіренко Костянтин Сергійович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Зазначене дає підстави для висновку, що Олефіренко Костянтин Сергійович, автор дисертації на тему «Стратегічне управління стійким розвитком підприємств промисловості в умовах післявоєнного відновлення», заслуговує на

присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Офіційний опонент:

завідувач кафедри управління
підприємницькою та туристичною
діяльністю
Ізмаїльський державний
гуманітарний університет,
кандидат економічних наук, доцент

Тетяна МЕТІЛЬ

Згідно з оригіналом

Ст. інспектор ВК

Г.А. Донченко

Г.А. Донченко

